

HØYRINGSSVAR frå Varhaug sokneråd

Vegval for framtidig kyrkjeordning

Varhaug sokneråd

Store Ring 53

4365 Nærbø

vs@haa.kyrkja.no

Kontaktperson: Anna Bergitte Skårland

Varhaug sokneråd og Hå fellestråd sende i 2012 inn ein uttale til eit refleksjonsdokument frå Kyrkjerådet som omhandla dei same problemstillingane som nå er gjenstand for ein ny høyringsrunde. Det vil derfor vera naturleg å ta utgangspunkt i dei svara me sende inn den gongen.

Det er og viktig å basera uttalen vår på det som er grunnlagsvedtaket når det gjeld ny kyrkjeordning, nemleg frå Kyrkjemøtet i 2005, då det blei vedtatt at ein i den nye kyrkjeordninga skal

- 1) Ha felles arbeidsgjevaransvar (ei linje) og
- 2) Utforma eit organ på mellomnivået som balanserer den lokale tilhørighet med mulighet for strategisk samordning og forvaltningsmessig kompetanse. I tillegg meiner Varhaug sokneråd at kommunereforma som pågår vil ha stor innverknad på vår framtidige kyrkjestructur.

2/3 av alle inntektene til Den norske kyrkja på landsbasis kjem som rammeoverføringar frå kommunane. Me meiner at kommunalt ansvar for kyrkjeøkonomien er noko som bør vidareførast. Dette er med på å skapa legitimitet og engasjement for kyrkja lokalt, i tillegg til å byggja opp om Den norske kyrkje som ei folkekyrkje. Me konstaterer at Kyrkjerådet i svært liten grad har teke omsyn til dei innspela som kom inn i refleksjonsrunden hausten 2012. Her kan me nemna spørsmålet om kva organ ein ser føre seg på mellomnivået. Ut frå innspela i refleksjonsrunden var det mindre enn 2 % som ynskte at mellomorganet skulle leggjast på bispedømmenivå. Når det likevel er slik at eit fleirtal i kyrkjerådet går inn for å nytta nettopp bispedømmenivået som “mellomorgan”, og legg det til grunn i høyringsnotatet, er det altså på tvers av det eit stort fleirtal blant sokneråd, fellestråd og andre høyringsinstansar. Me er og overraska over at det ikkje er spurt om korleis me skal ta vare på kyrkjebygga våre og kunstskattane der. I landet vårt er det over 1000 kyrkjer som anten er freda, verna eller listeførte. Her må det statleg finansiering til, samt ein plan for kva for kyrkjebygg ein skal ta vare på for framtida.

Det vil vera svært uheldig om kyrkjerådet nok ein gong ser bort frå kva høyringsinstansane meiner. Kyrkjelivet vert levd lokalt, og det er her ein veit kor skoen trykkjer. Samtidig meiner Varhaug sokneråd at det er viktig å ha ein nasjonal struktur i Den norske kyrkja. Me tenkjer då på einskapen, den læremessige kontinuiteten og den lange, nasjonale tradisjonen som kyrkja har her i landet. Me ynskjer sterke lokalkyrkjelydar der sokna fortset som eige rettssubjekt. Me ynskjer eit sentralt rettssubjekt og felles, nasjonal identitet. Me håper det er mogeleg å finna robuste og framtidretta løysingar som gjer oss i stand til å vidareføra oppdraget som vart gitt kristne for over 2000 år sidan.

1. Bør det gjeres endringer i fordelingen av oppgaver og myndighet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå? I så fall hvilke og hvorfor?

Svar: JA

- Me meiner at det må opprettast eit nytt, robust fellesråd på regionalt nivå eller på prostnivå, koordinert med ny kommunestruktur. Her bør utøving av arbeidsgjevaransvar liggja slik at det sikrar fagleg god ivaretaking av gravferdsforvaltninga og kyrkjebygga, i tillegg til det som høyrer inn under Kyrkjelova §14.

- Me meiner at ei ny kyrkjeordning må sikra at lokalmenigheten får ei reell påvirkningsmulighet til si eiga, strategiske utvikling, si økonomiske forvaltning og i tilsettingssaker

- Det er soknet/kyrkjelyden som er kyrkja si grunneining og soknet bør vera ei sjølvstendig, juridisk eining.

- Me meiner at så lenge kyrkja sin økonomi først og fremst kjem frå kommunale løyvingar, er samspelet mellom fellesrådet og kommunen heilt avgjerande.

- Me meiner det er viktig med nærleik, relasjon og god kommunikasjon mellom kyrkja og kommunen. Dette er avgjerande viktig i forbindelse med finansiering av kyrkja (gjennom direkte tilskot og tenesteytingsavtalar), men og i mange andre samanhengar som ikkje handlar om økonomi. Derfor meiner me at me treng eit representativt og profesjonelt organ som talar kyrkja si sak direkte til kommunen sine politikarar. Dette vil og vera ei stadfesting og styrking folkekyrkjetradisjonen i Dnk. Me trur ikkje kommunen eller folkevalde vil ha noko engasjement for å løyva midler som dei veit at eit kyrkjeleg organ langt vekke, vil bruka i andre kommunar.

- I høyringssvara til NOU 2013:1, Det livssynsåpne samfunn, gjev over 90% av dei kyrkjelege instansane uttrykk for at gravferdsforvaltninga også i framtida bør forvaltast av kyrkja. I vår framtidige organisering av folkekyrkja må me difor sørge for at me har organ som kan ivareta denne forvaltninga på ein like god måte som i dag.

2. Deler høringsinstansen Kirkerådets vurdering om at dagens finansieringsordning er den beste til å sikre en bred folkekirke?

Svar: JA

Dersom den offentlege finansieringa av kyrkja fell bort eller vert vesentleg redusert, vil folkekyrkja endra karakter. Ei vesentleg endring av finansieringa av kyrkja gjer det tvilsamt om ein vil kunna fortsetja som ei landsdekkjande folkekyrkje. Fell staten si overføring bort, vil ein kunna enda opp med at kyrkjelydar i "kyrkjesterke" strok vil klara seg, medan andre vil kunna forsvinna. Og fell det kommunale ansvaret bort, vil ein kunna få ei toppfinansiert – og toppstyrt kyrkje der det vert lite interessant å vera med i sokneråd og elles yta ein innsats i kyrkjelyden. For Varhaug sokneråd er det viktig at løyvingane til det kyrkjelege arbeidet må nå heilt fram til grasrota.

3. Dersom dagens finansieringsordning for Den norske kyrkja fell vekk, så lurar me på kva ordning vil høringsinstansen gå inn for? Begrunn synspunktet.

Svar:

Kombinasjon av offentleg finansiering og lokalt innkravd medlemsavgift kan vera eit alternativ. Parallelt med dette, bør kyrkjemøtet og kyrkjerådet leggja til rette for ei bevisst og styrka satsing av gjevarteneste i kyrkjelydane.

4 Hvordan kan kirkestrukturen forenkles for at knappe ressurser kan bli rasjonelt utnyttet?

Svar:

Dersom det vert oppretta nye, sterke fellesråd parallelt med ein ny kommunestruktur, vil ein kunna redusere talet på fellesråd i samsvar med det. Dersom arbeidsgjevaransvaret vert lagt til det nye fellesrådet, vil ein i prinsippet kunne begrensa seg til tre nivå i kyrkja:

Kyrkjemøte – Fellesråd – Sokneråd.

Me vurderer det likevel slik at det er hensiktsmessig å oppretthalde bispedømmerådet som eit valt, demokratisk organ. Rådet treng likevel ikkje å møtast så ofte som i dag. Aktuelle oppgåver for bispedømmerådet kan vera: strategisk arbeid i bispedømmet, fordeling av statlege ressursar, rådgjevande organ for biskopen, rekruttering til Kyrkjemøtet, drøfte saker som skal til Kyrkjemøtet og fylgja opp saker frå Kyrkjemøtet, tilsetting av medarbeidarar som ikkje har fellesrådet eller soknet som arbeidsstad. Det bør likevel tenkjast gjennom om det finst andre måtar å rekruttera til Kyrkjemøtet på som i større grad enn i dag, fangar opp heilskapen i den lokale, kyrkjelege struktur. Jfr svar på spørsmål 20.

Me meiner at eit styrande prinsipp i forvaltninga av ressursar må vera at det evangeliske arbeidet får gode vekstvilkår. Me trur færrest muleg forvaltningsnivå og felles arbeidsgjevarlinje vil bidra til best mogleg utnytting av ressursane i så måte.

5 Har høringsinstansen synspunkter på kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Sokna må vera så store at det kan tilsetjast dagleg leiar. Dette kan enkelte stader føra til samaslåing av sokn. Med dagleg leiar bør det kunna leggjast til rette for å rekruttera og ivareta frivillige som gjer teneste i kyrkjelydane.

6. Bør ordningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres?

Svar: JA

Refleksjonsprosessen i 2012 viste at dei fleste kyrkjelyds- og fellesråda i Norge er nøgde med dagens system med to organ. Det valde soknesrådet får i denne ordninga konsentrera seg om Kyrkjelovas §9 der nærleik og evne til lokal tilpassing er viktig, mens andre oppgåver med krav om spesialkompetanse på ulike fagfelt slik som gravferdsforvaltning, kyrkjebygg, personal, økonomi kan overlatast til fellesrådet.

7. Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommunenivå eller annet nivå, f.eks. prostinivå eller bispedømmenivå)?

Svar:

På kommunenivå etter at kommunereforma er i boks. Alternativt på justert prostinivå for fleire kommunar dersom kommunane ikkje vert store nok.

8. Hvis ordningen videreføres: Bør det gjøres endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd?

Svar: Jfr svar på spørsmål 1.

Soknerådet må sikrast reell innflytelse på eiga verksemd både når det gjeld ansvar i den strategiske utviklinga av kyrkjelyden, tilsetjing av medarbeidarar og økonomisk handlefridom.

9. Bør all virksomhet i soknet underlegges styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer?

Svar: JA

10. Hvordan bør daglig ledelse for virksomheten i soknet organiseres?

Svar:

Sokna bør vera store nok til at det kan tilsetjast daglege leiar. Hovudregelen bør vera at dette er ein annan enn presten. Presten må få lov til å vera prest og unngå å bli fanga av for mange leiaroppgåver.

11. Hvilken rolle bør biskopen ha i en fremtidig kirkeordning?

Svar: Biskopen bør vera

- ein visjonsbærer for alle tilsette, for frivillige så vel som for rådsmedlemmer
- ein som kan teikna bilete av kva det vil seia å vera kyrkje i vår tid
- ein som kan gje oss ny frimodighet, ny stolthet og ny energi i vårt kyrkjelege arbeid
- Biskopen har tilsyn med kyrkjelydane og presten og alle medarbeidarane i bispedømmet. Når det gjeld tilsynsmyndighet så ser vi for oss ein parallell til Mattilsynet, El-tilsynet etc. Det er ingen problem å føra tilsyn om ein ikkje har linjeansvar, ofte kan det vera lettare.
- Biskopen inngår i bispemøtet som førebur teologiske avklaringar til Kyrkjemøtet

12. Hvilke virkemidler bør biskopen ha for å kunne ivareta tilsynet på en god måte?

Svar:

Varhaug sokneråd meiner biskopen kan ha ei rolle i samband med tilsetjingar utan å vera arbeidsgjevar. Me meiner biskopen sitt tilsyn må gjelda alle instansar i bispedømmet som har eit arbeidsgivaransvar, - og at tilsynet omfattar alle stillingskategoriar.

Biskopen ordinerer til presteneste, og det er bare han/ho som kan gje ein person presterettigheter. Tilsvarande må det vera ordningar for varig eller mellombels oppheving av ordinasjonsfullmaktene, og for tap av desse ved avskjed, oppseiing eller suspensjon. For å ivareta tilsynsansvaret kan biskopen ikkje bare gi råd og rettleiing, men også bindande pålegg vedrørende tilsette si tenesteutøving. Forordning av gudstjenester er nært knytta til biskopen sitt tilsynsansvar med sokna. Det er biskopen sitt ansvar å sjå til at dei grunnleggjande kyrkjelege tenestene vert ivaretekne. Heilt sentralt i denne samanhengen er gudstenestene. I tillegg ser me det som sjølv sagt at biskopen framleis får eit ansvar for å godkjenna lokale planar for diakoni, kyrkjemusikk, undervisning/trusopplæring og gudstenesteliv.

13. Hvordan bør utpeking av biskoper skje i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Som i dag

14. Bør bispedømmerådet opprettholdes som rådsorgan på bispedømmenivå, og hva skal i så fall være bispedømmerådets rolle i kirkestrukturen?

Svar:

Etter vårt syn er ikkje bispedømmerådet som valt, demokratisk organ nødvendig. Me finn det likevel hensiktsmessig at rådet fortset. Viser her til svar 4.

15. Hvilke oppgaver bør i så fall legges til bispedømmerådet?

Svar:

Viser vi til svar 4.

16. Bør alle ansatte ha den samme arbeidsgiver og hvilket organ bør dette i så fall være?

Svar:

JA.

Her kan vi visa til svar på spørsmål 1. Me meiner at ei ny kyrkjeordning må sikra at det vert etablert ei ordning der kyrkja sine omfattande tenester i ord og handling vert ført vidare med leing av ei linje for å sikra felles mål, felles strategi og felles forplikting for alle tilsette.

- Me meiner at det må opprettast eit nytt fellesråd på nivå med en ny kommunestruktur, for å ivareta arbeidsgjevaransvar for alle tilsette i kyrkja innafør sitt område.
- Eit av fleire argument for at fellesrådet skal vera arbeidsgjevar, er at me meiner kommunen framleis skal finansiera dei fleste av lokalkyrkja sine tilsette. Me trur det er ein reell fare for at kommunane sitt kyrkjelege engasjement vil verta sterkt svekka dersom arbeidsgjevaransvaret skal liggja på bispedømmenivå..

17. I hvilken grad bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles på de ulike organer? (Biskopen regnes i denne sammenheng som et organ).

Svar:

Arbeidsgjevaransvaret må liggja i fellesrådet som opptrer på vegne av sokneåda. Arbeidsgjevaransvaret vil vera delegert til ein dagleg leiar. Også andre organ kan tilleggjast ansvar for å ivareta enkeltavgjersler så som tilsetjingar og anna.

18. I hvilken grad bør det åpnes opp for lokale og regionale variasjoner i organiseringen av arbeidsgiveransvaret?

Svar:

I svært liten grad. Dersom kommunereforma nokre stader ikkje endar opp i kommune-storleikar som gjev robuste nok fellesråd, bør det vera mogeleg med samarbeid over fleire kommunar.

19. Hvordan bør man på best mulig måte ivareta særpreget til prestedtjenesten og andre vigslende tjenester?

Svar:

Ved at prosten har eit fagleg leiaransvar for prestetenesta i prostiet og ei vegleiarrolle for andre funksjonar som omfatter forkynnelse og opplæring. Prosten har det avgjerande ordet når det gjeld det pastorale leiarskapet i kyrkjelydane. Tenesteordningar o.l. vil og vera med på å sikra den enkelte sin faglege sjølvstende og integritet.

20. Har høringsinstansen synspunkter på Kyrkjemøtets rolle i kirken?

Svar:

Me må sikra at det er ein tilstrekkeleg uavhengighet mellom Kyrkjemøte og bispedømmeråd, slik at ikkje Kyrkjemøtet vert ein interesseorganisasjon for bispedømmeråda, men representerer og arbeider for heilskapen i den lokale struktur. Dette er særleg aktuelt når Kyrkjemøtet skal fordela økonomiske ressursar. Kyrkjemøtet må dessutan vera veldig bevisst på kven som skal betale rekninga når det gjer vedtak med økonomiske konsekvensar.

21. Har høringsinstansen synspunkter på hvordan Kyrkjemøtet skal settes sammen?

Svar:

Det bør gjerast ei utgreiing for korleis ein kan «rekruttera» til Kyrkjemøtet på ein slik måte at møtet i større grad representerer heilskapen i den lokale, kyrkjelege struktur. Samstundes må ein ta omsyn til ønsket i demokratireforma om direkte val til Kyrkjemøtet.

22. Har høringsinstansen synspunkter på Bispemøtets oppgaver og rolle i kirkeordningen, herunder forholdet til Kyrkjemøtet og Kirkerådet?

Svar:

Bispemøtet kan i større grad enn i dag være saksførebuar for Kyrkjemøtet, særleg når det gjeld teologiske avklaringar og endring av kurs for Dnk (visjonsarbeid).

23. Har høringsinstansen synspunkter på spørsmålet om ledelse av biskopene?

Svar:

Biskopane bør organisatorisk bli leia av ein preses. Både biskop m/stab og preses m/stab bør tenestemessig vera tilsett av Kyrkjerådet. Biskopane må saman komma fram til felles kjørereglar i prosedyrespørsmål, regelverk m.m., men teologisk må kvar biskop ha full fridom (jf. prinsippet om det allmenne prestedømmet).

24. Har høringsinstansen synspunkter på Kirkerådets funksjon og sammensetning?

Svar:

Kyrkjerådet bør ha representantar frå alle bispedømme og som i andre styresamanhengar står ansvarleg ovafor Kyrkjemøtet.

25. Bør ordningen med en egen lærenemnd videreføres, og hvilken funksjon skal en slik nemnd i så fall ha?

Svar:

Me stiller oss tvilande til om ordninga med lærenemnd bør videreførast. Me meiner det vil vera naturleg at bispemøtet er saksførebuar når det gjeld lærespørsmål, og at teologiske avklaringar blir lagt fram for kyrkjemøtet for avgjersle (jf. prinsippet om det allmenne prestedømmet).

26. Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ansvaret for samisk kirkeliv skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Nei.

27. Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ungdomsdemokratiet og Ungdommens kirkemøte skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Svar:

Som i dag